

Lieksan kaupungin lausunto luonnoksesta Kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035)

Kaupunginhallitus 07.11.2022 § 342
715/00.04.00/2022

Valmistelija

Metsävastaava, kaupunginjohtaja

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää Lieksan kaupungin lausuntoa Kansallisen metsästrategia 2035:n luonnoksesta. Kansallinen metsästrategia 2035 (KMS2035) on lakisääteinen metsäohjelma, joka ohjaa Suomen metsäpolitiikkaa.

Nykyisen Kansallisen metsästrategian (KMS2025) uudistamisen taustalla on metsäalan toimintaympäristön nopea muutos sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Strategialuonnoksessa on otettu entistä ajanmukaisemmin huomioon kokonaisvaltainen kestävä kehitys sekä metsien merkitys ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa.

KMS2035-luonnos on laadittu asiantuntijatyönä laajasti osallistavassa prosessissa. Valmistelun kuluessa on järjestetty useita työpajoja, kyselyjä, seminaareja ja keskustelutilaisuuksia eri sidosryhmille. Metsästrategiatyötä on tuettu useilla tutkimus- ja selvityshankkeilla.

Kansallinen metsästrategia on yhteensovittava elinkeinostrategia, jossa otetaan niin ihminen, ympäristö kuin talous huomioon. Strategialla on liittymäkohtia useisiin kansainvälisiin ja kansallisiin strategioihin ja ohjelmiin.

Kansallinen metsästrategia 2035:n visio on tavoitella kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille. Metsästrategia rakentuu neljästä strategisesta päämäärästä, jotka muodostavat yhdessä kokonaisuuden:

- Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla.
- Metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä.
- Vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä.
- Vahvistamme tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla.

Metsästrategian laadinta on edennyt vaiheittain. Lausuntopyyntövaiheessa kerätään näkemyksiä strategian viimeistelytyöhön.

Lausunto pyydetään toimittamaan Lausuntopalvelu.fi:n kautta viimeistään 14.11.2022.

Lieksan kaupungin lausunto:

Yleisesti ottaen Lieksan kaupunki tukee kansallista metsästrategialuonnosta 2022-2035. Kokonaisuudessaan luonnos on hyvä ja laaja uudistus sekä katsaus Suomen metsäpolitiikkaan.

Luku 2: Toimintaympäristö

2.1.1 Yhteiskuntaan liittyviä muutostekijöitä

Ukrainan ja Venäjän sota on muuttanut Suomen turvallisuusympäristöä merkittävästi. Huoltovarmuuteen on kiinnitettävä aiempaa enemmän huomiota ja valmistauduttava parantamaan suomalaista huoltovarmuutta.

Lieksan kaupunki on huolissaan energiaomavaraisuuden turvaamisesta tulevaisuudessa. Itä-Suomen alueen huoltovarmuuteen energiaomavaraisuudessa ja ruokahuollossa ei ole Suomessa kiinnitetty riittävästi huomiota.

Lieksan kaupunki haluaa erityisesti nostaa esiin alueellisen liikenneinfrastruktuurin, sen rakentamisen ja ylläpidon myös alempien tieverkkojen kunnossapidon osalta. Tämän lisäksi biotermiinalien riittävyys ja rautatieyhteyksien kehittäminen Itärata hankkeen mukaisesti etelä-pohjoissuunnassa on tulevaisuuden kannalta välttämätöntä raaka-aine- ja teollisuustuotteiden kuljetusten turvaamiseksi. Erityistä huomiota on kiinnitettävä Joensuu-Lieksa-Nurmes-Kontiomäki-yhteyden kehittämiseen. On tärkeää, että uuden metsästrategialuonnoksen sisällöissä huomioidaan alueelliset haasteet puukuljetusten toteuttamiseksi, esimerkiksi raakapuun ja puusta valmistettujen tuotteiden kuljettamiseksi kannattavasti jatkojalostukseen ja käyttöpaikoille.

Lieksan kaupunki perustelee edellä olevaa seuraavilla sisällöillä:

Ukrainan kriisi on aiheuttanut puutuotteiden kaukokuljetukselle odottamattomia haasteita etenkin Itä-Suomessa. Nyt ja lähivuosien ajaksi Lieksan ja lähialueen puun kuljetukset ovat siirtyneet lähes kokonaan ”kumipyörille”. Keskeisimpinä syinä on kasvavia puuvirtoja varten tarvittavan, kestävän rautatieverkoston puute koko itäisessä Suomessa, sekä Saimaan kanavan laivaliikenteen päättymisen mm. pylväiden, sellun ja sahatavaran kuljetusten osalta maailman markkinoille.

2.1.4 Teknologisia muutostekijöitä

Lieksan kaupunki tukee metsästrategialuonnoksessa mainittuja uusia teknologioita biotalouden kehittämiseksi ja tukemiseksi osana kestäväää kiertotaloutta.

Metsäsektorilla on biotalouden kehittämisessä merkittävä rooli, koska biotalouteen käytettävä raaka-aine on pitkälle puuperäistä. Viime vuonna metsien osuus bioraaka-aineista oli 35 %. Toistaiseksi puuperäistä raaka-ainetta olisi riittävästi tarjolla, kun biotalouden kehittämistyö edistyisi niin, että sen korjuu ja käyttö olisi alueellisesti kannattavaa metsänomistajille ja sidosryhmille. Lisäksi uusien teknologioiden ottamista käyttöön tulisi tukea tukemalla puunjalostukseen liittyvien ekosysteemien kehittymistä ja sellaisten uusien tuotteiden tuleamista markkinoille, jotka korvaavat fossiilisista polttoaineista tuotettuja tuotteita. Keinoina tähän voisivat olla erilaiset investointiavustukset ja verotuksen ratkaisut.

2.2.3 Väestörakenne ja arvomuutokset

Kuten metsästrategialuonnoksessa kerrotaan, Suomessa työikäisen väestön määrä vähenee voimakkaasti. Tämä on huolestuttavaa. Suunta on sama Lieksassakin, koska vuonna 2020 kaupungin väestöstä oli yli 64-vuotiaita 38,1 % ja alle 14-vuotiaita vain 9,9 %.

Lieksan kiinnittää erityistä huomiota alueelliseen väestörakenteeseen ja sen kehittymiseen. Lieksan kaupunki toivoo, että uuden metsästrategian turvin pystyttäisiin paikallisesti ja alueellisesti saamaan metsäalaa niin kiinnostavaksi, monipuoliseksi ja kannattavaksi, että nuoret sekä nuoret aikuiset työllistyisivät ja jäisivät paikkakunnalle pysyvästi. Puunjalostusteollisuuden kehittämiseksi on hyvät edellytykset ja esimerkiksi Lieksassa yritystoiminnan näkymät ovat hyvin positiiviset.

Puunjalostusteollisuuden tulevaisuuden mahdollisuuksien esiin tuominen näkyvästi olisi tärkeää työntekijöiden saamisen edistämiseksi harvaan asuttujen alueiden teollisiin työpaikkoihin.

2.2.4 Metsäteollisuus

Lieksan kaupunki yhtyy metsästrategian näkemykseen siitä, että on erittäin tärkeää, että jo toteutuneet metsäteollisuuden investoinnit pysyvät Suomessa ja etenkin Itä-Suomessa. Erityisesti Itä-Suomen alueellinen elinvoimaisuus ja työllisyys on hyvin riippuvainen paikallisesta metsäteollisuudesta.

2.2.6 Metsätalous

Lieksan kaupunki on metsästrategialuonnoksen kanssa samaa mieltä siitä, että metsänhoitomenetelmiä on monipuolistettava entisestään, muun muassa jatkuvan kasvatuksen ja sekapuustoisuuden osalta. Luonnoksen tuhoasioissa voisi vielä erikseen korostaa tykkylumen aiheuttamia tuhoja. Erityisesti itäisessä ja pohjoisessa Suomessa tykkylumi aiheuttaa huomattavia vahinkoja sekä tulonmenetyksiä etenkin harvennusikäisissä puustoissa.

2.2.7 Metsänomistus

Kuten metsästrategialuonnoksessa todetaan, Suomen metsät ovat pääosin yksityisten henkilöiden tai perheiden omistuksessa. Kaupungit, kunnat, seurakunnat, yhteismetsät ja muut yhteisöt omistavat metsistä 5 %. Kaupunkien omistamat metsäpinta-alat vaihtelevat 100 hehtaarista 22000 hehtaariin.

Lieksan kaupunki yhtyy metsästrategialuonnoksen ajatukseen siitä, että kaupunkien ja kuntien metsäomaisuuden hoitoa ohjataan tulevaisuudessa lisääntyvässä määrin ajatuksella "Monitavoitteinen ja kokonaiskestävä kuntametsä". Tämän tavoitteen lisäksi on kuitenkin huomioitava, että tärkeänä tavoitteena on edelleen oltava riittävä puuntuotanto, että saadaan metsätuloja kuntalaisten hyödyksi. Lisäksi kuntien myymä puu on merkittävä raaka-ainelähde puunjalostusteollisuudelle, joka työllistää suomalaisia monin tavoin, tuottaa merkittävästi verotuottoja julkisten palveluiden rahoittamiseksi sekä valmistaa puusta hyödykkeitä, jotka korvaavat fossiilisista polttoaineista valmistettuja tuotteita. Pienille kunnille myös metsätulot ovat monesti elintärkeitä.

Luku 3: Tahtotila

3.1: Visio - Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille

Lieksan kaupunki näkee metsästrategian luonnoksen vision kannatettavana.

3.2: Strategiset päämäärät ja tavoitteet

Lieksan kaupunki tukee metsästrategialle asetettuja päämääriä ja tavoitteita.

Luku 4: Toimeenpano

4.1 Hankesalkku

Lieksan kaupunki pitää tärkeänä, että toimeenpano toteutetaan kärkihankkeiden avulla tavoitteiden konkreettiseksi toteuttamiseksi.

4.2 Kärkihankkeet

4.2.1 Metsien kasvu

Lieksan kaupunki esittää, että metsien kasvua edistävien toimenpiteiden koulutusta, tiedotusta ja viestintää kohdennetaan ja laajennetaan myös kaupungeille, jotka omistavat metsää. Tämä on tärkeää siitä syystä, että myös kaupunkien talousmetsissä noudatetaan metsälakia, metsäsertifiointia, hyvän metsänhoidon suosituksia sekä muita metsäalaaan liittyviä ohjeita. Kaikki uusi tieto ja ohjeistus on tervetullut myös kaupunkien käyttöön. Esimerkiksi kaupungit ovat osakkaina monissa yksityistiekunnissa. Niillä on omilla metsäkiinteistöillä olemassa olevia metsätaloutta palvelevia teitä. Näiden kunnostus ja uuden rakentaminen vaatii ajankohtaista tietoa, koska on kysymys vuosikymmeniä kestävästä investoinnista.

4.2.2 Elonkirjoa talousmetsissä

Lieksan kaupunki esittää muutamia huomioita elonkirjoa talousmetsissä edistävästä toimenpiteistä.

- Toivottavaa olisi, että viestintä, neuvonta ja koulutus tavoittaisi myös kaupunkien metsistä vastaavat henkilöt. Esimerkiksi vesiensuojelu ja suometsien ilmastokestävä hoito ulottuvat usean, jopa satojen metsänomistajien omistamille maille. Kaikkia osapuolia tukeva asiantuntijatuki nopeuttaa hankkeiden toteuttamista.
- Lasten monipuolisen metsätietoisuuden lisääminen entisestään olisi suotavaa, niin kotona kuin esimerkiksi päiväkodeissa. Lähimetsät toimivat tiedonlähteenä ja ovat nopeasti saavutettavissa.
- Nuorten opetuksessa mukana olevien opinto-ohjaajien metsätietämystä voisi lisätä koulutuksella ja viestinnällä sekä laajentaa syventävillä maastokäynneillä. He pohtivat usein yhdessä nuorten kanssa tulevia koulutus- ja urasuuntautumisia.
- Metsäkoneenkuljettajien koulutuksessa on usein esteenä työssäoppimispaikka. Tarvitaan rahallista tukea sekä lisäresurssia metsäkoneyrittäjille, että he pystyvät ylipäättään ottamaan työssäoppijoita vastaan työpaikoilleen ja näin varmistamaan ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden alalle.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon luonnoksesta Kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035).
Päätös	Kaupunginhallitus päätti antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon luonnoksesta Kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035).
Lisätietoja	Metsävastaava Arja Rintala, p. 040 1044 754, sähköposti arja.rintala(at)lieksa.fi Kaupunginjohtaja Jarkko Määttänen, p. 040 1044 001,

sähköposti jarkko.maattanen(at)lieksa.fi